Glava XII - KD PROTIV ŽIVOTA I TIJELA

- **u posebnom dijelu KZ RS na prvom mjestu su sistematizovana KD protiv života i tijela.**
- **razlog** - život i tijelo najvažnije su ljudske i društvene vrijednosti.
- iz naziva ove Glave proizilazi da je **objekt zaštite ovih KD** određen kao: **a) život** (ili pravo na život) i **b) tjelesni integritet** (fizička i psihička konstitucija čovjeka).

KD PROTIV ŽIVOTA I TIJELA

1. Ubistvo,
2. Teško ubistvo,
3. Ubistvo na mah,
4. Ubistvo djeteta pri porođaju,
5. Nehatno lišenje života,
6. Navođenje na samoubistvo i pomaganje u samoubistvu,
7. Protivpravni prekid trudnoće,

KD PROTIV ŽIVOTA I TIJELA

8. Tjelesna povreda,
9. Teška tjelesna povreda,
10. Genitalno sakaćenje žena,
11. Prinudna sterilizacija,
12. Učestvovanje u tuči,
13. Izlaganje opasnosti,
14. Napuštanje nemoćnog lica,
15. Nepružanje pomoći.

Zaštita života i tijela

- krivičnopravna zaštita prava na život i tjelesni integritet - **najznačajniji segment krivičnopravne zaštite** u svim savremenim krivičnim zakonodavstvima.
- razumljivo - *pravo na život i tjelesni integritet* - ***fundamentalno i primarno ljudsko pravo*** na kojem se temelje i iz kojeg se izvode sva ostala čovjekova prava.

Pravo na život

- ***vrhovno ljudsko pravo* ili najosnovnije od svih ljudskih prava**.
- pravo na život **je *apsolutno zaštićeno pravo***, tj. pravo **koje** *države ne mogu ni pod kojim uslovima ukinuti, niti ograničiti* bez obzira na vrstu vanrednih okolnosti u kojima se neka država može zateći, npr. ratno stanje ili stanje opšte opasnosti.

Pravo na život i garancije u međunarodnim aktima

1. Univerzalna deklaracija o pravima čovjeka (1948),
2. MPGPP (1966) i EKLJP (1950)
3. Konvencija o kažnjavanju i sprečavanju zločina genocida (1948),
4. Ženevske konvencije o zaštiti žrtava rata iz 1949. sa dopun. protokolima iz 1965, Američka konvencija o ljudskim pravima (1969), Afrička povelja o pravima čovjeka i naroda (1981)...

Zajedničke karakteristike

Objekt zaštite ovih KD je...

- *čovjek* kao živo ljudsko biće, tj. njegov život.
- zaštita života počinje **od momenta rađanja** čovjeka i traje **do momenta nastupanja njegove smrti**.

Kada je čovjek rođen??? – tri shvatanja

1. **zaštita života počinje *sa započinjanjem procesa rađanja djeteta*, odn. *procesom njegovog odvajanja od tijela majke.***
2. život čovjeka počinje sa djelimičnim ili potpunim izlaskom djeteta iz tijela majke,
3. samostalan život djeteta počinje sa prestankom placentarnog i početkom plućnog disanja.

Izuzetak kada krivičnopravna zaštita počinje i prije rođenja čovjeka...

- to je **slučaj kod ubistva (uništenja) ploda čovjeka u tijelu majke prije nego što je započeo proces porođaja** - *kod KD nedozvoljenog prekida trudnoće* gdje se pored ploda štiti i tjelesni integritet, zdravlje i život bremenite žene.

Tri shvatanja o momentu nastupanja smrti

- **do kada traje krivičnopravna zaštita života, tri shvatanja:**

1. smrt nastupa sa prestankom disanja i rada srca i pluća (prividna ili klinička smrt).

Tri shvatanja o momentu nastupanja smrti

2. život čovjeka traje sve do nastupanja biološke smrti – a to je trenutak kada nijedan organ ne pokazuje znake života i ne odvija se nijedna životna funkcija.
3. kod nas: **smrt čovjeka nastupa *sa nastankom cerebralne ili moždane smrti*** (prestanak rada mozga) koja se sastoji u **gašenju svih moždanih funkcija.**

Radnja izvršenja ovih KD

- **može biti preduzeta samo prema drugom licu**, **ali *ne i prema samom sebi***.
- samoubistvo i samopovreda nisu inkriminisani kao KD.
- samopovreda može biti pravnorelevantna samo u slučaju izbjegavanja vojne obaveze ili zloupotrebe prava iz socij. osiguranja.

Ko može biti učinilac ovih KD i *oblici krivice*?

- *učinilac* ovih KD može da bude **svako lice**.
- *u pogledu krivice* ova se djela mogu izvršiti sa **umišljajem ili nehatom**.

Ubistvo – čl. 124 KZ RS

(1) Ko drugog liši života, kazniće se zatvorom najmanje pet godina.

(2) Ako je djelo iz stava 1. ovog člana učinjeno pod posebno olakšavajućim okolnostima, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

U čemu se sastoji ovo KD i šta je objekt zaštite?

- djelo se sastoji u ***protivpravnom lišenju života drugog lica sa umišljajem***.
- objekt zaštite: **život čovjeka** ili pravo na život kao jedno od osnovnih ljudskih prava.

Radnja izvršenja

- je **svaka djelatnost** činjenja ili nečinjenja, psihološka ili fizička djelatnost **kojom se** neposredno ili posredno **prouzrokuje posljedica – smrt drugog lica**.
- mogu biti razne djelatnosti koje su podobne da prouzrokuju smrt drugog lica.
- **ubistvo se može izvršiti različitim djelatnostima *činjenja i nečinjenja.***

Djelatnosti činjenja...

- mogu se vršiti na razne načine i raznim sredstvima, posredno ili neposredno.
- **s obzirom na način izvođenja djelatnosti**, ubistvo se može izvršiti:

1. direktnim i
2. indirektnim;
3. fizičkim i
4. psihičkim dejstvom.

Fizičko i psihičko prouzrokovanje smrti

1. **fizičko prouzrokovanje smrti** ostvaruje se raznim sredstvima: vatrenim ili hladnim oružjem, oruđem i dr. sredstvima koja su podobna da tijelo teško povrijede ili zdravlje teško naruše.
2. **psihičko prouzrokovanje smrti** se vrši izazivanjem uzbuđenja, straha, prepasti ili žalosti u takvom stepenu koji ima karakter šoka podobnog da blokira rad srca ili prekine drugu životnu funkciju.

Posljedica djela i *protivpravnost radnje*

- **posljedica djela je *povreda u vidu nastupanja smrti lica*.**
- **za postojanje ubistva nužno** - da je radnja izvršenja preduzeta **protivpravno.**
- **ovog KD nema ako je do lišenja života** došlo u NO, KN, vršenju dužnosti na poslovima javne i državne bezbjednosti ili kada propisi službe to dozvoljavaju ili zahtijevaju.

Ko može biti izvršilac ovog KD?

- **izvršilac djela** može da bude **svako lice**.
- **u pogledu krivice** potreban je **umišljaj**.
- utvrđivanje motiva za izvršenje ovog djela nije od značaja za pravnu kvalifikaciju.
- za ovo je djelo propisana kazna zatvora najmanje pet godina.

Ubistvo - vrste

- savremena zakonodavstva razlikuju:

1. **obično**,
2. teško (**kvalifikovano**) i
3. lako (**privilegovano**) ubistvo.

- osnovi razlikovanja nalaze se u objektivnim i subjektivnim okolnostima pod kojima je KD izvršeno, a koje ukazuju na **određeni stepen opasnosti KD i učinioca.**

1. Osnovni oblik– **<u>obično ubistvo</u>**

- <u>umišljajno lišavanje života drugog lica koje **nije praćeno dodatnim, posebnim okolnostima**</u> koje, kada postoje, mijenjaju težinu i oblik ovog KD stvarajući neki od posebnih oblika kvalifikovanog ili privilegovanog ubistva.

2. Ubistvo pod posebno olakšavajućim okolnostima - lako

- **novi oblik KD ubistva** koji je u krivično zakonodavstvo RS uveden KZ RS iz 2000. – ***lako (privilegovano) ubistvo***.
- lakši oblik ubistva koji je privilegovan zato što je **umišljajno lišenje života** izvršeno pod posebno olakšavajućim okolnostima.
- sam pojam posebno olakšavajućih okolnosti nemoguće je precizno odrediti.

Ubistvo pod posebno olakšavajućim okolnostima u RS

- lakši oblik ubistva za koji je propisana **kazna zatvora od jedne do osam godina.**
- postoji ako je **lišenje života drugog lica učinjeno pod posebno olakšavajućim okolnostima.**
- to mogu biti **okolnosti objektivnog ili subjektivnog karaktera** i one moraju biti obuhvaćene umišljajem učinioca.

Ubistvo pod posebno olakšavajućim okolnostima – npr.

- umišljajno ubistvo izvršeno *na zahtjev, molbu ili pristanak pasivnog subjekta*; ubistvo izvršeno *iz samilosti ili iz milosrđa* prema pasivnom subjektu; *pomaganje u umiranju* s namjernim skraćivanjem života; umišljajno lišavanje života gdje su dugogodišnji život i ponašanje žrtve bili takvi da su bitno uticali na odluku učinioca i na izvršenje djela (npr. dugogodišnje fizičko i psihičko maltretiranje učinioca).

3. Teško ubistvo - oblici

(1) Kaznom zatvora **najmanje 10 godina ili kaznom dugotrajnog zatvora** kazniće se:

1) ko drugog liši života na **svirep** ili **podmukao način**,

2) ko drugog liši života iz **koristoljublja**, radi izvršenja ili **prikrivanja drugog KD**, iz **bezobzirne osvete**, **mržnje** ili iz drugih naročito **niskih pobuda**,

3) ko liši života člana svoje porodice kojeg je prethodno zlostavljao,

4) ko drugog liši života pri **bezobzirnom nasilničkom ponašanju**,

Teško ubistvo - oblici

5) ko drugog liši života i pri tom umišljajno **dovede u opasnost život još nekog lica**,
6) ko umišljajno **liši života dva ili više lica**, a ne radi se o ubistvu na mah, ubistvu djeteta pri porođaju ili ubistvu učinjenom pod posebno olakšavajućim okolnostima (član 124 stav 2),
7) ko liši života dijete ili žensko lice za koje zna da je trudna,

Teško ubistvo - oblici

8) ko liši života **sudiju ili javnog tužioca** u vezi sa vršenjem njihove sudijske ili tužilačke dužnosti, ili ko liši života **službeno ili vojno lice** pri vršenju poslova bezbjednosti ili dužnosti čuvanja javnog reda, hvatanja učinioca KD ili čuvanja lica lišenog slobode,

9) ko drugog liši života pri izvršenju krivičnog djela razbojništva ili razbojničke krađe.

(2) Kazna iz stava 1. ovog člana primijeniće se i kad je **lišenje života** **izvršeno organizovano ili po narudžbi**.

Kada postoji kvalifikovano ili teško ubistvo?

- kada je **umišljajno ubistvo izvršeno *na takav način, pod takvim okolnostima ili prema takvom licu*** koji mu daju veći stepen težine i opasnosti za koje *KZ propisuje teže kažnjavanje.*
- objekt zaštite: **život čovjeka**.

Oblici teškog ubistva u teoriji

- oblici teškog ubistva **prema**:

a) **načinu** izvršenja,
b) **pobudama** učinioca,
c) **okolnostima izvršenja i posljedici** i
d) **svojstvu pasivnog subjekta**.

Vrste teškog ubistva prema načinu izvršenja:

1) ubistvo na **svirep način**,
2) ubistvo na **podmukao način** i
3) ubistvo izvršeno **organizovano ili po narudžbi**.

Vrste teškog ubistva s obzirom na pobude izvršioca:

1) ubistvo iz **koristoljublja**,
2) ubistvo radi **izvršenja ili prikrivanja drugog KD** i
3) ubistvo iz **bezobzirne osvete, mržnje ili iz drugih naročito niskih pobuda**.

Vrste teškog ubistva s obzirom na okolnosti izvršenja i posljedicu:

1) ubistvo **pri bezobzirnom nasilničkom ponašanju**,
2) ubistvo kojim se **sa umišljajem dovodi u opasnost život još nekog lica**,
3) **ubistvo dva ili više lica** i
4) ubistvo pri izvršenju KD **razbojništva ili raznojničke krađe.**

Teška ubistva s obzirom na svojstva pasivnog subjekta:

1) **ubistvo sudije ili tužioca** u vezi sa vršenjem njihove sudijske ili tužilačke funkcije,
2) **ubistvo službenog ili vojnog lica** pri vršenju poslova bezbjednosti, dužnosti čuvanja javnog reda, hvatanja učinioca KD ili čuvanja lica lišenog slobode,
3) **ubistvo člana svoje porodice** kojeg je prethodno zlostavljao,
4) **ubistvo djeteta ili ženskog lica za koje zna da je trudna**.

Ko može biti izvršilac ovog KD i *koja je kazna propisana?*

- izvršilac može da bude **svako lice**.
- u pogledu krivice potreban je **umišljaj**.
- za ubistvo jednog lica saučesnici mogu biti oglašeni krivično odgovornim za različite oblike teškog ubistva.
- za ovo KD propisana je kazna zatvora **najmanje 10 godina ili KDZ**.

Ubistvo na svirep način

- postoji onda kada je ubistvo **skopčano sa mučenjem žrtve**, odn. sa više ili manje dužim nanošenjem jakih fizičkih ili duševnih bolova, kada je izvršeno klanjem, stavljanjem ubijenog na kakve muke ili mrcvarenjem, odn. kada je lišenje života izvršeno tako da se žrtvi nanosi naročita bol npr. usljed jako zadatog udarca, usljed dužeg trajanja akta usmrćenja ili **mučenjem** na drugi način.

Ubistvo na podmukao način

- ono **ubistvo koje je izvršeno potajno**, iz **zasjede**, **upotrebom prevare** da bi se došlo do žrtve ili upotrebom takvog sredstva koje otežava ili onemogućava otkrivanje KD
- **tipični slučajevi ovog ubistva** su iznenadno ubistvo, ubistvo na spavanju i ubistvo trovanjem.

Ubistvo iz koristoljublja, radi prikrivanja ili izvršenja drugog KD, iz bezobzirne osvete ili dr. naročito niskih pobuda

- koristoljublje se javlja kao motiv KD.
- osnovni motiv izvršioca djela jeste da *lišavanjem života pasivnog subjekta omogući izvršenje nekog drugog KD ili da prikrije neko drugo KD*.
- **nanošenje zla zbog pretrpljenog zla** (u čemu se sastoji motiv osvete).

Ubistvo pri bezobzirnom nasilničkom ponašanju

- ovaj oblik dobija teži vid ***zbog objektivnih okolnosti pod kojima je KD izvršeno (ubistvo iz objesti, hira, nakon zlostavljanja, bez povoda)***.
- radi se o ponašanju koje predstavlja izuzetno negativan odnos izvršioca prema društvenim dobrima koji je izražen kroz bezrazložno nipodaštavanje osnovnih pravila ljudskog ponašanja i ljudskih vrijednosti, a koje je zakonodavac označio kao bezobzirno nasilničko ponašanje.

Ubistvo kojim se umišljajno dovede u opasnost život još nekog lica

- **način lišavanja života jednog lica kojim se istovremeno dovodi u životnu opasnost još neko lice**.
- kad učinilac upotrijebi sredstvo izvršenja nad kojim nema kontrolu u trenutku njegovog djelovanja ili čije je svojstvo takvo da, usljed određenog načina upotrebe dovodi u opasnost živote više lica (npr. automatsko oružje, bomba, plastična mina upotrijebljena na radnom mjestu, u restoranu, službenim kolima, vagonu ili prostoriji u kojoj treba da se održi neki skup...)

Ubistvo dva ili <u>više lica</u>

- ovaj oblik teškog ubistva postoji u slučaju kada **<u>jedno lice izvrši dva ili više umišljajnih ubistava</u>**, pod uslovom da se ne radi o privilegovanim ubistvima i <u>da nije izrečena presuda ni za jedno od izvršenih ubistava</u>.

Ubistvo djeteta ili ženskog lica za koje zna da je trudna

- novi oblik kvalifikovanog ubistva koji je u zakonodavstvo RS uveden reformom krivičnog zakonodavstva iz 2000. godine.
- ovom inkriminacijom se realizuje tendencija ***pojačane krivičnopravne zaštite djece***, a koja je dominantna u gotovo svim savremenim evropskim zakonodavstvima.

Ubistvo sudije ili javnog tužioca, službenog ili vojnog lica

- ovaj oblik teškog ubistva postoji u slučaju **kada se** liši života **sudija ili tužilac** u vezi sa vršenjem njihove sudijske ili tužilačke dužnosti, ili kada se liši života **službeno ili vojno lice** pri vršenju poslova bezbjednosti ili dužnosti čuvanja javnog reda, hvatanja učinioca KD ili čuvanja lica lišenog slobode.

Ubistvo izvršeno organizovano ili po narudžbi

- suština: **činjenica da je ubistvo izvršeno organizovano ili po narudžbi**.
- **organizovano ubistvo** - ono koje je izvršeno nakon određenih priprema, dogovora i planova za njegovo izvršenje, za čije izvršenje je neophodno sudjelovanje više osoba.

Ubistvo po narudžbi

- specifičan oblik kvalifikovanog ubistva.
- kvalifikatornu okolnost djela predstavlja činjenica da je ubistvo izvršeno po narudžbi, tj. na osnovu nekog **sporazuma** ili **«poslovnog dogovora»** **između naručioca ubistva i neposrednog izvršioca**.
- hladnokrvno lišavanje života druge osobe po narudžbi od strane lica koje nema nikakav subjektivni odnos prema pasivnom subjektu.

Ubistvo na mah – čl. 126

- Ko drugog liši života na mah doveden bez svoje krivice u jaku razdraženost napadom, teškim zlostavljanjem ili teškim vrijeđanjem od strane ubijenog, kazniće se zatvorom od dvije do dvanaest godina.

Ubistvo na mah

- **predstavlja** ***poseban oblik privilegovanog (lakog) ubistva*** čiju krivičnopravnu prirodu suštinski determiniše međusobni konfliktni odnos između učinioca i žrtve, kao aktivnih učesnika u njegovom nastajanju i izvršenju.
- ***žrtva sama svojim ponašanjem izaziva izvršenje KD i time aktivno učestvuje u svojoj vlastitoj viktimizaciji***.

Stanje jake razdraženosti učinioca djela

- ovaj oblik ubistva temelji se na činjenici da se **učinilac** u vrijeme izvršenja djela **nalazi** u posebnom psihičkom odn. **afektivnom stanju** koje u velikoj mjeri utiče na sposobnost trezvenog i normalnog rasuđivanja i odlučivanja - «**stanje jake razdraženosti**».

Ubistvo na mah - pojam

- ovo je privilegovano (***lako)*** ubistvo koje se sastoji u lišenju života drugog lica na mah, od strane **učinioca koji je bez svoje krivice doveden u jaku razdraženost napadom, zlostavljanjem ili teškim vrijeđanjem od strane ubijenog**.

Djelo čine tri elementa:

a) da je djelo učinjeno na mah,
b) da je **učinilac u vrijeme izvršenja djela bio u stanju jake razdraženosti** i
c) da je **u stanje razdraženosti učinilac doveden bez svoje krivice.**

Kada postoji ubistvo na mah?

- **kada je do preduzimanja radnje lišenja života došlo neposredno**, u kratkom vremenskom periodu poslije provokacije od strane ubijenog – poslije njegovog napada, zlostavljanja ili teškog vrijeđanja.
- ***učinilac svoju odluku donosi u trenutku, iznenada, bez hladnog i dugovremenog razmišljanja.***

Ko može biti izvršilac ovog KD i stepen krivice?

- izvršilac djela može da bude **svako lice**.
- u pogledu krivice potreban je **iznenadni umišljaj ili umišljaj na mah**.
- za ovo je djelo propisana kazna zatvora od dvije do dvanaest godina.

Ubistvo djeteta pri porođaju – čl. 127

- Majka koja liši života svoje dijete za vrijeme porođaja ili neposredno poslije porođaja, pod uticajem stanja koje je izazvano porođajem, kazniće se zatvorom od jedne do pet godina.

Ubistvo djeteta pri porođaju

- ***djeteubistvo, čedomorstvo***, infanticid - **umišljajno lišenje života novorođenčeta od strane majke, za vrijeme porođaja ili neposredno poslije porođaja, pod uticajem stanja koje je izazvano porođajem**.
- specifična obilježja ove inkriminacije koja je i čine posebnim oblikom ubistva tiču se **subjekta, objekta i vremena izvršenja**.

Oblik privilegovanog ubistva

- **djelo čini majka** koja liši života svoje dijete za vrijeme porođaja ili neposredno poslije porođaja pod uticajem stanja koje je izazvano porođajem.
- **tri privilegujuća elementa djela**: a) **objekt napada** je živo rođeno dijete, b) **izvršilac djela** je majka i c) ubistvo treba da je izvršeno **za vrijeme ili neposredno poslije porođaja**.

Objekt napada i ko može biti učinilac KD?

- objekt napada je **živo rođeno dijete** bez obzira da li je bilo sposobno za život ili ne, **pod uslovom da je porođaj završen**.
- **učinilac djela može da bude samo majka novorođenčeta** koja se nalazi u većem ili manjem stanju tjelesne ili psihičke nelagodnosti, bola, iscrpljenosti i straha koji sobom nosi porođaj.

Radnja izvršenja i stepen krivice

- **radnja lišenja života djeteta treba da je preduzeta u određeno vrijeme** – *za vrijeme porođaja ili neposredno poslije porođaja* i to pod uticajem i dok traje stanje koje je izazvano porođajem.
- u pogledu krivice djelo se može izvršiti **samo sa umišljajem**.

Nehatno lišenje života– čl.128

- Ko drugog liši života nehatno, kazniće se kaznom zatvora od *dvije do osam godina.*
- KZ RS iz 2000. - ova inkriminacija je označena kao «nehatno lišenje života» umjesto dotadašnjeg uobičajenog naziva «ubistvo iz nehata».

Kada postoji KD nehatnog lišenja života?

- **u slučaju kada je učinilac bio svjestan** da svojim činjenjem ili nečinjenjem može prouzrokovati smrt drugog lica, ali je **olako držao** da posljedica neće nastupiti ili da će je moći otkloniti, kao i onda **kada učinilac nije bio svjestan** mogućnosti nastupanja smrtne posljedice, ali je prema okolnostima djela i svojim ličnim svojstvima, **bio dužan i mogao predvidjeti njeno nastupanje**.

U čemu se sastoji ovo KD?

- u lišenju života drugog lica iz nehata.
- ovaj oblik ubistva karakteriše **blaži stepen krivice** (nevoljno preduzimanje radnje) na strani učinioca djela u vrijeme preduzimanja radnje izvršenja.

Ko može biti izvršilac djela i stepen krivice?

- ubistvo iz nepažnje, nesmotrenosti, pogrešne procjene situacije.
- **izvršilac djela** može da bude **svako lice**.
- u pogledu krivice potreban je **nehat** (svjesni ili nesvjesni).

Protivpravni prekid trudnoće – čl. 130

(1) Ko suprotno propisima o prekidu trudnoće trudnoj ženi sa njenim pristankom izvrši prekid trudnoće, počne da vrši prekid trudnoće ili joj pomogne da prekine trudnoću, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

Protivpravni prekid trudnoće

(2) Ko se bavi vršenjem djela iz stava 1 ovog člana, kazniće se kaznom zatvora od dvije do tri godine.

(3) Ko trudnoj ženi bez njenog pristanka, a ako je mlađa od šesnaest godina i bez pismene saglasnosti njenog roditelja, usvojioca ili staraoca, izvrši ili započne da vrši prekid trudnoće, kazniće se kaznom zatvora od tri do osam godina.

Kvalifikovani oblik ovog KD

(4) Ako je usljed djela iz stava 1. ili 3. ovog člana nastupila smrt, teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja ženskog lica nad kojim je vršen prekid trudnoće, učinilac će se kazniti za djelo iz stava 1. ovog člana kaznom zatvora od jedne do pet godina, a za djelo iz stava 3. ovog člana kaznom zatvora od tri do dvanaest godina.

(5) Pokušaj djela iz stava 1 ovog člana je kažnjiv.

Protivpravan prekid trudnoće

- pobačaj ili abortus predstavlja ***uništenje čovječjeg ploda u majčinoj utrobi*** **i njegovo odvajanje od žene prije započinjanja prirodnog procesa porođaja**.
- **objekt zaštite**: 1) plod čovjeka i 2) život i zdravlje bremenite žene.

Dva osnovna oblika djela

1) **pobačaj sa pristankom bremenite žene** (postoji kada se protivno propisima o vršenju prekida trudnoće bremenitoj ženi sa njenim pristankom izvrši pobačaj, započne da se vrši pobačaj ili joj se pomogne da ga izvrši) i
2) **pobačaj bez pristanka bremenite žene** (postoji kada se bremenitoj ženi **izvrši ili započne** da vrši pobačaj bez njenog pristanka).

Kvalifikovani oblik ovog KD

- postoji kada je usljed radnji iz prethodnih oblika **nastupila teža posledica u vidu** ***smrti, teške tjelesne povrede ili teškog narušenja zdravlja*** ***ženskog lica*** nad kojim je vršen prekid trudnoće.
- ove teže posljedice moraju biti rezultat nehata učinioca i moraju biti u uzročno-posljedičnoj vezi sa preduzetom radnjom.

Tjelesna povreda – član 131

- je oštećenje ili narušavanje tjelesnog integriteta ili zdravlja drugog lica, odn. povreda ili narušavanje tjelesnog integriteta drugog lica i prouzrokovanje kakvog tjelesnog ili duševnog oboljenja.
- dva oblika tjelesne povrede:

1. *obična* tjelesna povreda i
2. **opasna** tjelesna povreda.

Tjelesna povreda – čl. 131

(1) Ko drugoga tjelesno povrijedi ili mu naruši zdravlje, kazniće se NK ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ako je povreda iz stava 1 ovog člana nanesena oružjem, opasnim oruđem ili drugim sredstvom podobnim da tijelo teško povrijedi ili zdravlje teško naruši, učinilac će se kazniti NK ili kaznom zatvora do tri godine.

(3) Gonjenje za djelo iz stava 1 ovog člana preduzima se po prijedlogu.

Teška tjelesna povreda– čl. 132

(1) Ko drugog teško tjelesno povrijedi ili mu zdravlje teško naruši, kazniće se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(2) Ko drugog tjelesno povredi ili mu zdravlje naruši tako teško da je usljed toga doveden u opasnost život povrijeđenog ili je uništen ili trajno i u znatnoj mjeri oslabljen koji važan dio njegovog tijela ili koji važan organ, ili je prouzrokovana trajna nesposobnost za rad povrijeđenog, ili trajno i teško narušenje njegovog zdravlja ili unakaženost ili je djelo izvršeno iz mržnje kazniće se kaznom zatvora od dvije do osam godina.

Teška tjelesna povreda

(3) Ako je usljed djela iz st. 1. i 2. ovog člana nastupila smrt povrijeđenog lica, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od tri do dvanaest godina.

Teška tjelesna povreda

(4) Ko djelo iz st. 1. i 2. ovog člana učini nehatno, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(5) Ko djelo iz st. 1., 2. i 3. ovog člana učini na mah, doveden bez svoje krivice u jaku razdraženost napadom, teškim zlostavlj. ili teškim vrijeđanjem od strane povrijeđenog, kazniće se za djela iz st. 1. i 2. ovog člana kaznom zatvora do tri godine, a za djelo iz stava 3. ovog člana kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

U čemu se sastoji tjelesna povreda?

- u **lakom i kratkotrajnom oštećenju** tjelesnog integriteta ili narušavanju zdravlja drugog lica, ali koje je po intenzitetu takvo da **ne predstavlja opasnost za život i ne dovodi do nesposobnosti za rad** u dužem trajanju, niti ostavlja vidljive promjene trajnijeg karaktera.
- **ona se nalazi između obične teške tjelesne povrede i zlostavljanja**.

Dva oblika tjelesne povrede:

1. **obična tjelesna povreda** (kada je narušen tjelesni integritet ili tjelesno ili duševno zdravlje, ali koje ne predstavlja opasnost za život, kada nije prouzrokovana ili je prouzrokovana samo kratkotrajna i privremena nesposobnost za rad, kada je lako i kratkotrajno narušeno zdravlje...) i
2. **opasna tjelesna povreda** (tjelesna povreda **koja je nanijeta opasnim sredstvom na opasan način**).

Kada postoji teška tjelesna povreda?

- djelo se sastoji u **narušavanju tjelesnog integriteta ili tjelesnog ili duševnog zdravlja drugog lica koje se izražava u uništenju ili oštećenju dijela tijela ili organa**, u prouzrokovanju trajne ili privremene nesposobnosti za rad, u trajnom ili teškom narušavanju zdravlja ili izazivanju promjena na vidljivim dijelovima tijela koje narušavaju ili unakazuju estetski izgled čovjeka.

Objekt zaštite, radnja izvršenja i posljedica

- objekt zaštite je **tjelesni integritet čovjeka**.
- **radnja izvršenja** je svaka djelatnost koja je podobna da prouzrokuje posljedicu povrede ili narušavanje tjelesnog integriteta ili zdravlja čovjeka.
- **posljedica djela** je **povreda** tjelesnog integriteta ili zdravlja.

Oblici teške tjelesne povrede

1) **obična** teška tjelesna povreda,
2) **posebno** teška tjelesna povreda,
3) **teška** tjelesna povreda **kvalifikovana smrću,**
4) **teška** tjelesna povreda **iz nehata** i
5) **teška** tjelesna povreda **na mah**.

1. Obična teška tjelesna povreda

- **osnovni oblik djela**.
- tjelesna povreda koja je **teža od tjelesne povrede, ali je manje teška od posebno teške tjelesne povrede**.
- prelom svake, pa i najsitnije kosti, povreda pluća, povrede uha bez znatnijeg oštećenja sluha i sl.

2.Posebno teška tjelesna povreda

- tjelesna povreda kojom je tjelesni integritet ili zdravlje drugog lica povrijeđeno, odn. narušeno tako teško da je usljed toga doveden u opasnost život povrijeđenog ili je trajno i u znatnoj mjeri oslabljen koji važan dio njegovog tijela ili koji važan organ, odn. kojom je prouzrokovana trajna nesposobnost za rad povrijeđenog ili trajno i teško narušenje zdravlja ili unakaženost ili je djelo izvršeno iz mržnje.

Posebno teška tjelesna povreda:

- posebnoTTP kojom je doveden u opasnost život povrijeđenog,
- posebno TTP kojom je uništen ili trajno i u znatnoj mjeri oslabljen važan dio tijela ili važan organ,
- posebno TTP kojom je prouzrokovana trajna nesposobnost za rad,
- posebno TTP kojom je prouzrokovano trajno i teško narušenje zdravlja,
- posebno TTP kojom je prouzr. unakaženost.
- posebno TTP koja je prouzrok. iz mržnje.

3. Teška tjelesna povreda kvalifikovana smrću

- najteži oblik teške tjelesne povrede.
- **postoji u slučaju kada usljed obične teške tjelesne povrede ili posebno teške tjelesne povrede nastupi smrt povrijeđenog lica.**
- za primjenu ove kvalifikacije KD neophodno je utvrditi da je učinilac nanio povrijeđenom jednu od navedenih tjelesnih povreda te da je usljed takve povrede nastupila smrt oštećenog (mora postojati uzročna veza između tjelesne povrede i smrtne posljed.).

4. Teška tjelesna povreda iz nehata

- poseban oblik teške tjelesne povrede.
- ovaj oblik postoji ako je **obična teška tjelesna povreda ili posebno teška tjelesna povreda učinjena nehatno**.
- osnovna razlika u odnosu na običnu i posebno TTP jeste u pogledu vinosti, dok su ostala obilježja djela ista.
- za ovaj oblik djela predviđena je kazna zatvora od šest mjeseci do tri godine.

5. Teška tjelesna povreda na mah

- jeste **lakši, privilegovani oblik djela**, koji postoji u slučaju kad je obična TTP, posebno TTP ili teška tjelesna povreda kvalifikovana smrću **izvršena na mah**, od strane učinioca koji je bez svoje krivice doveden u stanje jake razdraženosti napadom, teškim zlostavljanjem ili teškim vrijeđanjem od strane pasivnog subjekta.

Izvršilac djela i oblik krivice

- izvršilac djela može da bude **svako lice.**
- u pogledu krivice moguć je **umišljaj i nehat.**

Učestvovanje u tuči – čl. 135

(1) Ko učestvuje u tuči, u kojoj je neko lišen života ili je drugom nanesena teška tjelesna povreda, kazniće se za samo učestvovanje kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Nema KD iz stava 1. ovog člana ako je lice bez svoje krivice bilo uvučeno u tuču ili se samo branilo ili razdvajalo druge učesnike tuče.

U čemu se sastoji KD?

- djelo se sastoji u **učestvovanju u tuči** u kojoj je neko lice lišeno života ili je drugom licu nanijeta teška tjelesna povreda.
- objekt zaštite je **tjelesni integritet**.
- izvršilac djela može da bude **svako lice**.
- u pogledu krivice potreban je **umišljaj**.

Pojam tuče

- ovo KD spada u KD ugrožavanja života i tijela kojim se predviđa **kažnjavanje za samo učestvovanje u tuči** u kojoj je neko lice lišeno života ili je drugom nanijeta TTP.
- tuča kao međusobno fizičko razračunav. više lica, predstavlja društveno neprihvatljivo ponašanje kojim se remeti javni red i mir.
- **tuča je aktivna djelatnost i ne može se izvršiti nečinjenjem.**

Učesnik u tuči, odn. učinilac KD

1) lice koje neposredno preduzima djelatnost fizičkog obračunavanja sa drugima,
2) lice koje učestvuje u stvaranju opasne situacije time što je prisutno na mjestu i u vrijeme tuče bodrilo je i podsticalo (podstrekavalo) druga lica da učestvuju u tuči,

Učesnik u tuči, odn. učinilac KD

3) lice koje onemogućava druga lica koja su nastojala da spriječe tuču ili da razdvoje učesnike obračuna i
4) lice koje napusti tuču prije nego što je došlo do lišavanja života ili nanošenja TTP drugom licu jer su doprinijeli stvaranju opasne situacije.

Nema KD ako u tuči učestvuju...

1. lice koje je bez svoje krivice uvučeno u tuču,
2. lice koje se branilo,
3. lice koje je razdvajalo ostale učesnike u tuči.
4. lice koje pristupi tuči poslije nastupanja TTP ili smrti drugog lica,
5. lice koje je jedino teško tjel. povrijeđeno, osim ako je u istoj tuči još neko lice teško tjelesno povrijeđeno ili lišeno života.

KD i prekršaj

- **za postojanje djela potrebno je da je u tuči *drugo lice lišeno života ili da mu je nanijeta TTP.***
- nastupanje ovih povreda nije posljedica djela, već objektivni uslov inkriminacije (zakonodavni motiv kažnjavanja).
- **bez nastupanja ovih povreda, postoji prekršaj protiv JRM, a ne ovo KD.**

Izlaganje opasnosti – čl. 136

(1) Ko drugo lice ostavi bez pomoći u stanju ili prilikama opasnim po život ili zdravlje koje je sam prouzrokovao, kazniće se NK ili kaznom zatvora do dvije godine.

(2) Ako je usljed djela iz stava 1. ovog člana nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušenje zdravlja ostavljenog lica, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do pet godina.

Izlaganje opasnosti

(3) Ako je usljed djela iz stava 1. ovog člana nastupila smrt ostavljenog lica, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od dvije do deset godina.

- **objekt zaštite - život i zdravlje drugog lica.**
- izvršilac djela može da bude **svako lice**, a u pogledu krivice potreban je **umišljaj**.

Osnovni oblik djela...

- ***postoji kada je drugo lice ostavljeno bez pomoći u stanju ili prilikama opasnim po njegov život ili zdravlje od strane lica koje je prouzrokovalo takvo stanje.***
- KD je sastavljeno iz dvije djelatnosti:

1. iz prouzrokovanja stanja opasnosti po život ili zdravlje drugog lica i
2. iz ostavljanja takvog lica u stanju opasnom po njegov život ili zdravlje.

Dva teža oblika ovog KD

1. postoji ako je usljed djela iz stava. 1 ***nastupila <u>teška tjelesna povreda ili teško narušenje zdravlja pasivnog subjekta</u>*** i za njega je predviđena kazna zatvora od jedne do pet godina.
2. postoji ako je usljed djela iz stava 1 ***nastupila smrt pasivnog subjekta,*** a predviđena kazna je zatvor od dvije do deset godina.

Napuštanje nemoćnog lica – čl. 137

(1) Ko nemoćno lice koje mu je povjereno ili o kojem je inače dužan da se stara, ostavi bez pomoći u stanju ili prilikama opasnim po život ili zdravlje, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(2) Ako je usljed djela iz stava 1. nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušenje zdravlja ostavljenog lica, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do pet g.

Napuštanje nemoćnog lica

(3) Ako je usljed djela iz stava 1. nastupila smrt ostavljenog lica, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do pet godina.

- **objekt zaštite** - život ili zdravlje nemoćnog lica koje se nalazi u opasnom stanju i prilikama.
- **izvršilac djela** je samo ono lice kome je pasivni subjekt povjeren ili koje je inače dužno da se o njemu stara.
- u pogledu krivice potreban je **umišljaj**.

Osnovni oblik djela

- napuštanje nemoćnog lica je inkriminacija koja se sastoji u ostavljanju bez pomoći nemoćnog lica u prilikama opasnim po život ili zdravlje od strane lica kome je ono bilo povjereno ili koje je inače bilo dužno da se stara o njemu.

Teži oblici KD

- s obzirom na težinu prouzrokovane posljedice, zakonodavac razlikuje **dva teža oblika**:

1) kada je usljed osnovnog oblika djela **nastupila teška tjelesna povreda ili teško oštećenje zdravlja ostavljenog** lica;
2) kada je usljed osnovnog oblika djela **nastupila smrt ostavljenog lica.**

Nepružanje pomoći – čl. 138

(1) Ko ne pruži pomoć licu koje se nalazi u neposrednoj opasnosti za život, iako je to mogao učiniti bez opasnosti za sebe ili drugog, kazniće se NK ili kaznom zatvora do dvije godine.

Nepružanje pomoći

(2) Ako je usljed djela iz stava 1. ovog člana nastupila teška tjelesna povreda lica koje se nalazilo u neposrednoj opasnosti za život, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(3) Ako je usljed djela iz stava 1. ovog člana nastupila smrt lica koje se nalazilo u neposrednoj opasnosti za život, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do pet godina.

U čemu se sastoji KD, objekt zaštite i radnja izvršenja

- **djelo se sastoji** u nepružanju pomoći licu koje se nalazi u stanju neposredne opasnosti za život od strane lica koje je to moglo da učini bez opasnosti po sebe ili drugoga.
- **objekt zaštite** je život drugog lica.
- **radnja izvršenja** je nepružanje pomoći drugom licu koje se nalazi u neposrednoj opasnosti za život.

Teži oblici KD

- izvršilac djela može da bude **svako lice**, a u pogledu krivice potreban je **umišljaj**.
- djelo ima **dva teža oblika**: 1) postoji ako je usljed preduzete radnje nepružanja pomoći **nastupila TTP** u bilo kom obliku ili vidu ispoljavanja lica koje se nalazilo u neposrednoj opasnosti za život; 2) postoji ako je **nastupila smrt lica** koje se nalazilo u neposrednoj opasnosti za život.